

KURALLAR: (Bu kısım, Friedrich, 1960: HE I² referans alınarak düzenlenmiştir.)

- 1) Sonu -t- ile biten bir kökün Nom. sg. halinde sonuna -z- gelmesi → t+s = z şeklinde telaffuz edilmesindedir. Bu -z- ise bir önceki heceye göre, “-az-“ ya da “-za” şeklinde belirtilebilir.

Örnek 1: Kök: *kartimmiyatt-* “öfke”

kartimmiyatt+s = kartimmiyaz (Sg. Nom. comm.) “öfke”

Örnek 2: Kök: *humant-* “bütün, hepsi”

humant+s = hu-u-ma-an-za: humanza (Sg. Nom. comm.) “bütün, hepsi”

(Bu durum ismin Abl. Hali ile karıştırılmamalıdır. → *hu-ma-an-da-za* (Sg. Abl.)

ÖNEMLİ NOT: (-) işareti kelimenin kök halini gösterir, bunlar metinlerde yer almaz.

- 2) Vokative singular hali için tek başına kök kullanılabilir.

Örnek 1: *išha-mi* (I. Tekil Şahıs eki) “Ey beyim, ey efendim”

Örnek 2: ^{DINGIR}Kumarbi “Ey Tanrı Kumarbi”

- 3) “-u-“ gövdelerinde “-e-“ şeklinde Vok. Ek görülmektedir.

Örnek 1: LUGAL-*ue haššu* “Ey Kral”

Örnek 2: ^DUTU-e : “Ey Güneş Tanrısı”

- 4) Eski Hititçede “-a-“ suffixi bir Dat. Sg. yanında ayrıca bir “-i-“ ekli Lok. Sg. hali bulunmaktadır.

Örnek: kök: *aruna-* “deniz”

Eski Hititçede:

Sg. Dat. → *aruna* “denize”

Sg. Lok. → *aruni* “denizde”

Dilin yeni evrelerinde bu ayırım ortadan kalkmıştır.

Yeni Hititçede: Sg. Dat-Lok. → *aruni* “denize,denizde” olmuştur.

- 5) Yalnız -i- gövdelerinde Sg. Dat-Lok., eski Dat. eki olan -(i)a/ya sesini taşımaktadır.

Örnek: Kök: *tuzzi-* “ordu”

Sg. Dat-Lok. → *tuzziya* “orduya, orduda”

- 6) Eski dilin Dat. eki olan -a'dan önce Hititçede tipik Hint-Avrupa karakteri gösteren “-ai” şeklinde arkaik bir suffix bulunduğu anlaşılmaktadır.

Örnek 1: ^mLabarna → Sg.Dat. ^mLabarnai “Labarna’ya”

Örnek 2: haššatar- “aile” → Sg. Dat. haššannai “aileye”

NOMİNATİF FLEXION’DA GÖRÜLEN ÖZELLİKLER

Nomen: İsim

Nomina: İsimler

Nominal: İsimle ilgili

Flexion: Çekim

Çekimlenen kelimenin son hecesinin sesi ile yani “gövde” veya “tema” denilen harfle ilgilidir.

Gövdeleri bu bakımdan “vokal” ve “konsanant” gövdeler olmak üzere iki kısma bölmek gerekir.

Vokal (Ünlü) Gövdeler:

- 1) -a- gövdesi
- 2) -i- gövdesi
- 3) -u- gövdesi

Konsanant (Ünsüz) Gövdeler:

- 1) -tt- / (-t) gövdesi
- 2) -n- gövdesi
- 3) -nt- gövdesi
- 4) -l- gövdesi
- 5) -r- gövdesi
- 6) -r/n- gövdesi
- 7) -s- ve -h- gövdesi
- 8) -n- ve vokal gövde karışımı
- 9) Kurallara uymayan çekimler gösteren gövdeler.

-a- gövdeleri

antuhša- “insan, adam”

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	antuhšaš “insan”	antuhšeš / antuhšuš “insanlar”
Akk. comm.	antuhšan “insanı”	antuhšuš “insanları”
Gen.	antuhšaš “insanın”	antuhšaš “insanların”
Dat-Lok.	antuhši “insana,insanda”	antuhšaš “insanlara, ansanlarda”
Abl.	antuhšaz “insandan”	-----
Intr.	-----	-----

na-aš-ta apun antuhšan kunanzi “ve o insanı öldürüler.”

anna- “anne”

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	annaš “anne”	anniš “anneler”
Akk. comm.	-----	annuš “anneleri”
Gen.	annaš “annenin”	-----
Dat-Lok.	anni “anneye, annede”	-----
Abl.	annaz “anneden”	-----
Intr.	-----	-----

aruna- “deniz”

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	arunaš	-----
Akk. comm.	arunan	arunuš
Gen.	arunaš	arunaš
Dat-Lok.	aruni, aruna	-----
Abl.	arunaz, arunaza	-----
Intr.	arunit	-----

arunaš šara-ma-at artari

“Ama o (yani) deniz yükselecek mi?”

-i- gövdeleri

halki- “tahıl”

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	halkiš	Halkeš yerine: halkiš
Akk. comm.	halkin	halkiuš
Gen.	-----	-----
Dat-Lok.	halki	halkiyaš
All.	halkiya	halkiyaš
Abl.	halkiyaz	halkiyaz
Intr.	halkit	halkit

nu-šmaš halkiyaš ^{GIŠ}GEŠTIN-*aš* ŠA GU₄ UDU DUMU.LÚ.U₁₉ -*ya miyata(r) peški*

“Ve onlara sığır ve koyun (ile), *tahıllardan ve şaraplardan*, insanlığın gelişmesini bahşeyle!”

uttar-mu kue hatraeš ^{LÚ}KÚR *mahhan halkiuš dammešhiškizzi*

“Bana yazmış olduğun, düşmanın sürekli olarak *tahılları* nasıl mahvettiği meselesi (ni duydum).

lingai- “yemin”

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	lingaiš	lingaeš
Akk. comm.	lingain	lingauš
Nom. Akk. n.	lingae	-----
Erg.	linkiyanza	linkiyanteš
Gen.	linkiyaš	linkiyaš
Dat-Lok.	lingai	linkiyaš
All.	linkiya	linkiyaš
Abl.	linki(y)az	linki(y)az
Intr.	lingait	lingait

“NOT: Kalın ünlü -a- dan önce g, ince ünlü -i- den önce ise k sessizleri gelmektedir.

linkiyaš uttar “yeminin meselesi”

apaš -a A-NA LUGAL NÍ.TE ^{MEŠ}-ŠÚ *šaliga GAM lingaiš*

“(Eğer) o kralın uzuvlarına yaklaşacak olursa, bu da *yemin* altına alınsın.”